

Opportuniteitsadvies lokaal bestuur bij vergunning

Versie: 1 juni 2021

Inhoud

1 Inleiding	2
1.1 Regelgevend kader	3
1.2 Concreet: wat staat er een lokaal bestuur te doen?	4
2 Waarom een opportuniteitsadvies geven?	4
3 Wat betekent dit advies bij het Agentschap Opgroeien?	5
4 Aanpak	6
4.1 Criteria bepalen	6
4.1.1 Ken de lokale context: omgevingsanalyse	8
4.1.2 Beleid en visie: strategisch meerjarenplan	9
4.1.3 Toegankelijke kinderopvang	10
4.1.4 Aandachtspunten	12
4.2 Adviesprocedure	13
4.2.1 Informatie voor de adviesvrager	13
4.2.2 Intern denkwerk vooraf	16
5 Meer informatie	19

1 Inleiding

Het lokaal bestuur heeft een aantal belangrijke opdrachten in het kader van kinderopvang. Deze opdrachten moeten ertoe bijdragen dat er binnen de gemeente voldoende betaalbare, kwaliteitsvolle en toegankelijke kinderopvang is. Het lokaal bestuur krijgt bijvoorbeeld een belangrijke adviesrol toegeschreven van de Vlaamse overheid:

- In het kader van **een uitbreidingsronde kinderopvang**: de Vlaamse Regering kan beslissen om voor kinderopvang van baby's en peuters bijkomende middelen vrij te maken. In de kinderopvang van baby's en peuters gaat het dan over een uitbreiding van de subsidie voor inkomenstarief en/of de plussubsidie. Dit noemen we een 'uitbreidingsronde in de kinderopvang'. Wanneer dit het geval is, lanceert het Agentschap Opgroeien een oproep. Organisatoren kinderopvang kunnen hierop intekenen en een aanvraag om de subsidie te krijgen indienen. Het Agentschap Opgroeien kan bij zo'n uitbreidingsronde aan elk lokaal bestuur vragen om een advies te formuleren over de aanvragen binnen de gemeente.
- In het kader van **een vergunningsaanvraag**: wanneer een organisator wil starten met kinderopvang of uitbreiden met een aanzienlijk aantal plaatsen kinderopvang moet hij hiervoor een vergunningsaanvraag indienen. Een belangrijke voorwaarde om vergund te worden is het advies bij het lokaal bestuur inwinnen.

De Vlaamse Regering wijzigde op 29 januari 2021 definitief een aantal besluiten met betrekking op kinderopvang en buitenschoolse opvang via [het Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van de regelgeving over de voorwaarden en procedure in het kader van de toekenning van een vergunning of subsidie aan een organisator van kinderopvang en buitenschoolse opvangen over voorwaarden voor het lokaal bestuur in het kader van het lokaal beleid kinderopvang](#), waarbij onder andere ook de voorwaarde dat een organisator die een vergunning aanvraagt of wijzigt, een opportuiniteitsadvies moet hebben.

De regelgeving voorzag namelijk al dat een organisator kinderopvang van baby's en peuters die een vergunning voor een kinderopvanglocatie aanvraagt een advies moest vragen aan het lokaal bestuur. Het lokaal bestuur was niet verplicht dit advies te geven en de organisator was hier niet aan gebonden of verplicht dit advies af te wachten.

Door de wijzigingen zal het lokaal bestuur **advies geven over de opportuniteit** van de opvang én de organisator **moet dit advies toevoegen bij de aanvraag vergunning (bij Opgroeien) door de organisator**. Bovendien moet de organisator in de vergunningsaanvraag ook aangeven **hoe hij met opmerkingen in het advies van het lokaal bestuur zal omgaan**.

Het opportuiniteitsadvies van het lokaal bestuur moet een organisator er dus toe aanzetten om **na te denken en voldoende informatie in te winnen** over het feit of het opportuun is om een kinderopvang op te richten op de vooropgestelde locatie.

Zo ontstaat er, reeds voor de start van een nieuwe opvanglocatie, een dialoog tussen organisator en lokaal bestuur en krijgt de organisator inzicht in welke mate het lokaal bestuur eventuele problemen en kansen ziet voor de organisator, rekening houdend met de lokale context en de stedenbouwkundige situatie.

De finaliteit en opbouw van het opportuniteitsadvies is dus ook wezenlijk verschillend van het advies dat een lokaal bestuur kan geven bij een uitbreidingsronde voor kinderopvang.

- Met een opportuniteitsadvies geef je geen rangorde o.b.v. een score, maar geef je raad. Een opportuniteitsadvies is een vorm van ondersteuning aan ondernemers in jouw gemeente.
- Bij een advies bij uitbreiding kinderopvang spreek je o.b.v. objectieve criteria en een score en voorkeur uit over welke organisator de subsidies zou moeten krijgen.

Dit onderscheid maakt dat je voor een opportuniteitsadvies een andere aanpak en andere aandachtspunten vooropstelt, dan de aanpak en criteria die je gebruikt bij een advies bij een oproep tot uitbreiding.

1.1 Regelgevend kader

Het voorwaarde dat een organisator die een vergunning aanvraagt of wijzigt een opportuniteitsadvies moet hebben, ligt beschreven in:

- Het [Besluit van de Vlaamse Regering houdende de vergunningsvoorwaarden en het kwaliteitsbeleid voor gezinsopvang en groepsopvang van baby's en peuters van 22 november 2013](#): zie art 2, 3° + art. 13.
- Het [Besluit van de Vlaamse Regering houdende de procedures voor de aanvraag en de toekenning van de vergunning en de subsidies voor gezinsopvang en groepsopvang van baby's en peuters](#): zie art. 8. 1f + art. 9. 3°C + art 10 1b + art. 12. 4/1 + art. 52.
- Het [Besluit van 24 mei 2013 houdende het lokaal beleid kinderopvang](#): zie art. 7

Een organisator moet een opportuniteitsadvies aanvragen voor:

- de opstart van een groepsopvang (niet voor gezinsopvang)
- de verhuis van een bestaande locatie binnen de gemeente
- de uitbreiding van een bestaande locatie vanaf 9 plaatsen

De verplichting geldt dus niet voor een uitbreiding tot 8 plaatsen.

De aanvraag van het opportuniteitsadvies bij het lokaal bestuur door een organisator bij de aanvraag van een vergunning kinderopvang is **verplicht vanaf 1 januari 2022**. Vanaf 1 januari 2022 zal een organisator die wil starten dus bij het lokaal bestuur aankloppen voor een

opportuniteitsadvies en is het belangrijk dat het lokaal bestuur een algemeen kader klaar heeft om hierover advies te geven.

1.2 Concreet: wat staat er een lokaal bestuur te doen?

- Het lokaal bestuur moet vooraf een **procedure** vastleggen over de manier waarop het een advies zal opstellen. Het lokaal bestuur gebruikt hiervoor vooraf bepaalde **criteria en motiveert** ook waarom het deze criteria gebruikt. Deze criteria moeten transparant, objectief en relevant zijn om de **opportuniteit** te beoordelen van een nieuwe locatie/uitbreiding in de gemeente.
- Over de opmaak van de procedure en de criteria moet het lokaal bestuur in elk geval het **Lokaal Overleg Kinderopvang** raadplegen voor advies. Als er geen Lokaal Overleg Kinderopvang is in een gemeente, of als er geen advies gevraagd werd door het lokaal bestuur over de adviesprocedure en de criteria, kan het lokaal bestuur geen (opportuniteits)advies verlenen.
- De procedure en criteria moeten voor iedereen **publiek raadpleegbaar** zijn en dus gepubliceerd worden op de website van de gemeente.
- Het lokaal bestuur bezorgt het advies **binnen de 30 dagen** na de adviesvraag aan de organisator, die het toevoegt aan zijn vergunningsaanvraag t.a.v. het Agentschap Opgroeien.
- Het lokaal bestuur voorziet **een procedure met hoorrecht** voor de organisator om opmerkingen te formuleren bij het uitgebracht advies. Het lokaal bestuur informeert de organisator over deze procedure uiterlijk op het moment dat het advies aan de organisator wordt bezorgd. De organisator heeft 30 dagen te tijd om te reageren op het advies van het lokaal bestuur.
- Daarnaast wordt het artikel 2, waarin de taken van het lokaal bestuur opgesomd staan, aangevuld met de verplichting voor het lokaal bestuur om bij het uitvoeren van de taken, vermeld in dit artikel, **neutraal op te treden**, onder andere door het scheiden van de rol van lokale regisseur en de rol van organisator.
Als een lokaal bestuur zelf ook organisator is van kinderopvang, mag deze rol als organisator de neutraliteit van het lokaal bestuur als regisseur van het beleid met betrekking tot kinderopvang niet in het gedrang brengen.
Deze voorwaarde heeft niet tot gevolg dat andere personen binnen het lokaal bestuur met de verschillende rollen bezig zijn. Dit is bij kleine lokale besturen immers niet steeds mogelijk.

2 Waarom een opportuniteitsadvies geven?

Het hebben van een **voldoende aanbod** kinderopvang op het grondgebied van de gemeente is belangrijk: het zorgt ervoor dat jonge ouders arbeid en gezin kunnen combineren, helpt de activeringsdoelstelling van een OCMW mee realiseren en draagt bij tot de ontwikkeling van

jonge kinderen. Het is daarbij belangrijk dat dit aanbod **toegankelijk** is voor de gezinnen in de gemeente en op een **goede manier is gespreid** over de gemeente.

Door werk te maken van een goed advies aan ondernemers in de kinderopvang, draag je hiertoe bij. Je geeft advies over waar en hoe nieuwe plaatsen voor kinderopvang best gerealiseerd worden in jouw gemeente. Het is er een **waardevol onderdeel van de ondersteuning** die je als lokaal bestuur kan geven aan (startende) ondernemers kinderopvang is de gemeente.

Een kwaliteitsvol opportuniteitsadvies **verhoogt de duurzaamheid** van startende organisatoren kinderopvang, want een organisator weet goed waaraan hij of zij begint en een goed inzicht heeft in de lokale context. Dit maakt dat het de duurzaamheid van het aanbod in jouw gemeente vergroot.

Het doel van het opportuniteitsadvies ligt erin om in gesprek te gaan met de organisator over de noden binnen de gemeente, er inzicht in te geven en bezorgdheden te bespreken. Daarenboven zorgt dit voor een eerste contact tussen organisator en lokaal bestuur waardoor meer actieve samenwerking mogelijk wordt en een **dialogoog tussen organisator en lokaal bestuur** over het kinderopvangaanbod binnen de gemeente.

Het is dan aan de organisator om de afweging te maken **in welke mate het zinvol is om met de opvang die hij voor ogen heeft van start te gaan** en te bekijken in welke mate hij kan/wil inspelen op de noden die er zijn in de gemeente.

3 Wat betekent dit advies bij het Agentschap Opgroeien?

Vanaf 1 januari 2022 moet een organisator verplicht een opportuniteitsadvies toevoegen bij de vergunningsaanvraag. Het advies is niet bindend voor de organisator, noch voor het Agentschap Opgroeien.

Wel moet de organisator in zijn vergunningsaanvraag bij Opgroeien toelichten hoe hij met **de opmerkingen van het lokaal bestuur in het opportuniteitsadvies zal omgaan** of waarom hij een het advies van het lokaal bestuur naast zich neerlegt. Geef je als lokaal bestuur bijvoorbeeld aan dat er geen nood aan bijkomende opvang is op de locatie waar de organisator wil starten, moet de organisator motiveren in zijn vergunningsaanvraag hoe of waarom hij al dan niet rekening houdt met dat advies.

Met die aanpak wil het Agentschap Opgroeien nagaan of de organisator voldoende **beleidsvoerend vermogen** heeft om met de huidige lokale context om te gaan. Wil de organisator toch van start gaan omdat hij van mening is daar wel een waardevol initiatief uit te kunnen bouwen, dan zal Opgroeien de vergunningsaanvraag niet tegenhouden. Het advies van het lokaal bestuur is **ondersteunend, niet bindend**.

De bedoeling is dat **de organisator aan de slag** gaat met de informatie uit het advies, erover nadenkt en dit meeneemt bij de mogelijke opstart of uitbreiding van de opvang. Zo kunnen toekomstige moeilijkheden voorkomen worden en draag je als lokaal bestuur bij aan de duurzaamheid van het opvangaanbod binnen de gemeente.

Slechts in uitzonderlijke gevallen zal het Agentschap Opgroeien op basis van het eigen onderzoek beslissen om de vergunning niet toe te kennen aan de organisator als de organisator niet voldoende tegemoet komt aan de opmerkingen in het advies van het lokaal bestuur. Als bijvoorbeeld blijkt uit het advies van het lokaal bestuur dat de voorziene locatie stedenbouwkundig niet in orde is om er opvang te organiseren en de organisator gaat hierop niet in bij de vergunningsaanvraag, kan het agentschap Opgroeien de vergunning weigeren.

Dit realiseren kan enkel als het advies van het lokaal bestuur voldoende kwaliteitsvol is. Hoe je komt tot een kwaliteitsvol advies, lees je hieronder.

4 Aanpak

Om tot een kwaliteitsvol advies te komen, zijn er twee belangrijke luiken:

- Enerzijds heb je goede inhoudelijke criteria nodig, op basis waarvan je een advies kan opmaken en die een antwoord bieden op de vraag **of het opportuun is dat de organisator op die locatie nieuwe opvangplaatsen realiseert**.
- Anderzijds is het belangrijk om **een transparante procedure** te maken, zodat het voor (startende) organisatoren die advies vragen, duidelijk is hoe dit advies tot stand komt en wat van hen verwacht wordt.

Opgelet, we spreken hier over 'criteria', omdat ook de regelgeving deze term gebruikt. Toch hebben deze criteria een andere invulling en doelstelling dan de criteria die je gebruikt bij een advies voor uitbreiding. Criteria worden, in tegenstelling bij een advies bij uitbreiding, niet verbonden aan punten of een score. Met criteria bij een opportuunheidsadvies bedoelen we eerder **richtlijnen om een goed advies te kunnen geven**.

4.1 Criteria bepalen

Bij een opportuunheidsadvies gaat dus niet zozeer om criteria op zich, maar het **kader die ze vormen waarop het lokaal bestuur zich baseert voor een onderbouwd**

opportuniteitsadvies. Het is belangrijk om dit kader vast te leggen, zodat elke aanvraag tot opportuniteitsadvies op dezelfde manier kan worden besproken, behandeld en geadviseerd.

Een opportuniteitsadvies moet de organisator adviseren over **de opportuniteit om op die bepaalde locatie de voorgestelde opvang te organiseren**. Het lokaal bestuur moet in dit advies inzicht geven in de noden die hij ervaart:

- Waar is er vandaag al opvang in onze gemeente?
- Waar is er nog onvoldoende aanbod om aan de vraag voor opvang tegemoet te komen?
- Is er nood aan opvang met vaste prijs? Of is er eerder nood aan opvang met inkomenstarief?
- Voor welke doelgroepen moeten we extra inspanningen leveren (vb. in kwetsbare buurten inzetten op inkomensgerelateerde opvang)?
- Kan er op die locatie daadwerkelijk een opvang gestart worden?
- Welke gevolgen heeft dit op vlak van milieuvervuiling, mobiliteit en bereikbaarheid?
- Enzovoort.

M.a.w. de kern van de vraag moet zijn **‘waar kan de organisator zich best vestigen, waarom en welk advies kunnen wij hem daarover geven?’**

Denk hierbij ook toekomstgericht. Wordt er bijvoorbeeld werk gemaakt van een nieuwe verkaveling? Dan is het misschien interessant om in die wijk ook in te zetten op kinderopvang. Ook de doelgroep speelt een belangrijke rol: in een deelgemeente of wijk met veel (kinder)armoede, biedt opvang met vaste dagprijs niet meteen een antwoord op de opvangnood, want ouders in armoede kunnen deze prijs vaak niet betalen.

Ook andere elementen kunnen mee bepalen of het opportuun is om op een bepaalde locatie opvang te organiseren of niet. Bijvoorbeeld de ligging vlakbij een belangrijke verkeersas, op de weg naar een groot bedrijventerrein waar veel jonge ouders werken, vlakbij scholen enzovoort kunnen het advies mee voeden. Zou een aanbod op die locatie een meerwaarde betekenen voor ouders?

Nadenken over een goed kader kan dus op verschillende niveaus. Je kan criteria ontwikkelen m.b.t. **de werking van de organisator, het aanbod van de organisator of de kenmerken van de wijk waarin de organisator gevestigd is.**

- Nood aan opvang is niet voor elke wijk hetzelfde. Het is logisch dat een nieuwe organisator best start in een wijk waar de nood aan bijkomende kinderopvang hoog is. Geef met je opportuniteitsadvies dus zeker inzicht in welke wijken de nood aan opvang hoog is en geef aan hoe je die indeling maakt.
- Maar ook, waar in de gemeente is nood aan welke opvang? Een opvang starten met vaste prijs in een wijk waar vooral kwetsbare gezinnen wonen is bijvoorbeeld niet zinvol.

- Wat betekent de opstart van de opvang voor de leefbaarheid van de omliggende organisatoren?
- Hoe betrokken is of wil de ondernemer (bij starter) zijn bij het lokaal bestuur? Dit kan getoond worden door de (intentie tot) samenwerken met Lokaal Loket, deelname aan het LOK, maar ook de bijdrage aan de communicatie van (activiteiten van) het Huis van het Kind, informeren van gezinnen over opvang, activiteiten en vormingen, enzovoort.
- Wil het lokaal bestuur inzetten op de toegankelijkheid van de opvang voor kwetsbare gezinnen? Op welke manier kan de organisator met zijn aanbod daartoe bijdragen? Ligt de opvang bijvoorbeeld in een kansarme buurt? Je kan adviseren dat het opvanginitiatief samenwerkt in een netwerk van stedelijke diensten, OCMW diensten, hulpverleningsdiensten die werken in het belang van maatschappelijk kwetsbare gezinnen om plaatsen te creëren specifiek voor deze kinderen.
- Enzovoort.

Anderzijds zijn er ook **criteria die te maken hebben met toekomstplannen**, zoals plannen voor een nieuwe verkaveling in de gemeente, doelstellingen van het lokaal bestuur om te werken aan activering en werk. Maar **ook mobiliteit en ruimtelijke ordening, parkeerbeleid of bereikbaarheid** van de locatie spelen een rol.

4.1.1 Ken de lokale context: omgevingsanalyse

Een antwoord op al deze vragen krijg je door een grondige omgevingsanalyse:

- A.d.h.v. cijfermateriaal i.v.m. het aanbod kinderopvang in de gemeente en informatie over de doelgroep. Vandaag zijn er heel wat bronnen beschikbaar:
 - [Cijfers over je gemeente van het Agentschap Opgroeien](#)
 - [Geopunt.be](#)
 - [Provincie in cijfers](#)
- A.d.h.v. gegevens Lokaal Loket Kinderopvang: het LLK kan een analyse maken van de onbeantwoorde vragen (vragen waarop het LLK geen antwoord heeft kunnen bieden). Die informatie is belangrijk voor het lokaal bestuur en een toekomstige organisator:
 - Krijgt het LLK specifieke vragen waarop met het huidig aanbod geen antwoord kan opgeboden worden?
 - Is er bijvoorbeeld nood aan opvang 's morgens vroeg, 's avonds laat, weekend?
 - Welke opvangvragen blijven vandaag onbeantwoord?
 - Is er eerder nood aan gezinsopvang of groepsopvang? Inclusieve opvang?
- A.d.h.v. bevraging bij de organisatoren (vb. via het LOK):
 - Wanneer hebben voorzieningen met vaste dagprijs een plaats vrij?
 - Hoe zien de wachtlijsten eruit?

- Op welke manier verschillen de noden bij organisatoren die werken met vaste prijs en organisatoren die een inkomenstarief bieden?
 - Enzovoort.
- Ook toeleiders (Kind en Gezin, OCMW, VDAB, enzovoort) hebben vaak zicht op noden die leven in de gemeente. Toeleiders kunnen ook deel uitmaken van of uitgenodigd worden op het LOK.

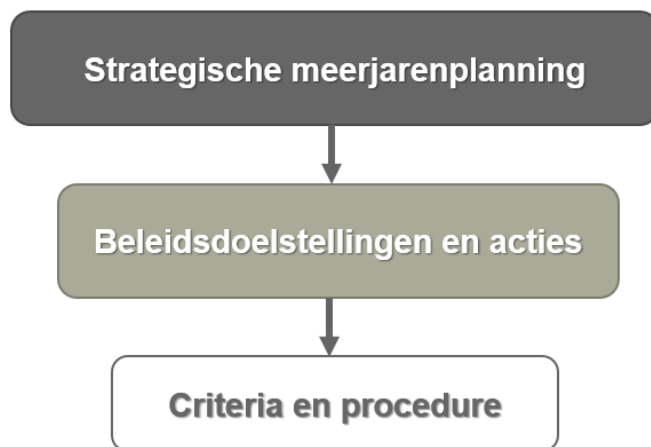
In het [DOE-pakket toegankelijke kinderopvang](#), vindt je ook een module over samenwerken met toeleiders.

4.1.2 Beleid en visie: strategisch meerjarenplan

Het is logisch dat je als lokaal bestuur criteria formuleert die **aansluiten bij het strategische meerjarenplan**. In het strategische meerjarenplan formuleer je als lokaal bestuur strategische en operationele doelstellingen die je op termijn wil bereiken. Een goed advies kan aan die beleidsdoelstellingen bijdragen. Bovendien staan in de meerjarenplanning heel wat interessante gegevens over de gemeente en het bestuur.

Bij het vastleggen van de criteria is het dus belangrijk de strategische meerjarenplanning erbij te nemen. **Welke lokale beleidsdoelstellingen (relevant voor het beoordelen van een aanvraag voor een vergunning, een uitbreiding van een vergunning of een verhuis van een kinderopvang baby's en peuters) werden hierin opgenomen?**

De strategische meerjarenplanning bevat ook ruimer gezien ankerpunten voor het bepalen van criteria. Staat er in het meerjarenplan bijvoorbeeld dat het lokaal bestuur wil werken aan een hogere tewerkstelling in een bepaalde wijk? Dan is het misschien belangrijk om ook in die wijken in te zetten op kinderopvang. Wil het lokaal bestuur inzetten op gezondheid en een gezond leefmilieu? Dan is het misschien wel logisch dat bepaalde wijken met een hoge luchtvervuiling (door intensief verkeer of industrie) afgeraden worden om een nieuwe kinderopvang (waar buitenspelen toch een noodzaak is) op te starten.

De lokale beleidsdoelstellingen opgenomen in het meerjarenplan vertrekken bij voorkeur vanuit een gedragen visie (ken de noden, de aanwezige organisatoren kinderopvang, mogelijkheden, enzovoort). Maak lokaal dus werk van een gedeelde visie over de nood en het aanbod kinderopvang in de gemeente en bepaal criteria die de beleidslijnen tegemoet komen.

De [webinar 'De rol van lokale besturen in het kinderopvanglandschap'](#) is een algemene inleiding voor lokale besturen over kinderopvang: hoe wordt kinderopvang georganiseerd? Wat is de functie van kinderopvang? Wat met kinderopvang in mijn gemeente?

4.1.3 Toegankelijke kinderopvang

Voor heel wat gezinnen – en in het bijzonder voor kwetsbare gezinnen – blijft de stap naar kinderopvang groot. Het is belangrijk dat deze ouders worden aangemoedigd om gebruik te maken van het aanbod. Kinderopvang is belangrijk voor de toekomstkansen van kinderen en hun ouders. Bij het **verlagen van de drempel** tot kinderopvang bij ouders speelt het lokaal bestuur een belangrijke rol door bij het geven van advies over een aanvraag tot uitbreiding, rekening te houden met de **7 B's van toegankelijkheid**. De **7 B's van toegankelijkheid** bieden een kapstok voor de aanpak van de toegankelijkheid van de kinderopvang.

1. **Beschikbaarheid:** is er opvang beschikbaar in de buurt voor de ouders? Door het plaatsgebrek vinden gezinnen niet altijd een opvangplaats in de eigen buurt. Dit verhoogt de drempel naar kinderopvang. Daarnaast kan er een tekort zijn aan occasionele of flexibele opvang. De opvangnood binnen de wijk waar de kandidaat organisator gevestigd is, kan zo bijvoorbeeld een criterium vormen bij het beoordelen van een vergunningsaanvraag. Sommige besturen bepalen dit aan de hand van de Barcelonanorm¹.

¹ De Barcelonanorm zegt dat er een kinderopvangaanbod moet worden voorzien voor minstens 33% van de kinderen jonger dan 3 jaar.

2. **Bruikbaarheid:** er kan wél opvang beschikbaar zijn, maar als de organisatie ervan niet is aangepast aan het leven van ouders, dan is die opvang niet bruikbaar. Een opvang met openingsuren die niet overeen komen met de werkuren van de ouders, is bijvoorbeeld niet bruikbaar. Merk je dat dit binnen de gemeente een probleem is? Dan kan hiermee eventueel rekening gehouden worden bij het beoordelen van een vergunningsaanvraag.
3. **Betrouwbaarheid:** ook een opvang waarin ouders zich niet welkom voelen of waar ze zich niet gerespecteerd voelen in hun ouderrol, is onbruikbaar voor de ouders. De opvang moet een plek zijn van vertrouwen. In deze context spreken we over betrouwbaarheid wanneer een organisator ook betrouwbaar is naar het lokaal bestuur en externe partners. Bijvoorbeeld: hoe verloopt de samenwerking met de organisator? Is de organisator lid van het LOK, enzovoort.
4. **Bereikbaarheid:** deze B gaat enerzijds over fysieke bereikbaarheid, anderzijds ook over de kennis van het systeem: kennen ouders het systeem van groeps- en gezinsopvang? Weten ze wat ze moeten doen om zich in te schrijven? De bereikbaarheid van de kandidaat organisator, kan mee de criteria bepalen. Ligt de opvang bijvoorbeeld bij een belangrijke verkeersas, verbindingswegen, tewerkstellingsplaatsen, enzovoort.
5. **Begrijpbaarheid:** het doel en de mogelijkheden van kinderopvang moeten begrijpbaar zijn voor alle ouders. Traditioneel wordt opvang bijvoorbeeld gezien als een dienst voor werkende ouders. Niet-werkende ouders beseffen niet altijd dat opvang ook voor hen bestaat.
6. **Bekendheid:** is het aanbod bekend? Het gebrek aan informatie en/of de gebrekkige informatieverbreiding is één van de belangrijkste drempels voor ouders om al dan niet gebruik te maken van kinderopvang. De betrokkenheid en/of bekendheid van de organisator bij de stad/gemeente kan meegenomen worden bij het bepalen van beoordelingscriteria.
7. **Betaalbaarheid:** opvang is duur. Het is een grote hap uit het budget van jonge gezinnen, zeker ook voor kwetsbare gezinnen. Welke maatregelen neemt de kandidaat organisator bijvoorbeeld op te voldoen aan de voorwaarden voor een subsidie inkomenstarief? Dit kan mee de beoordelingscriteria bepalen voor zover dit relevant is voor de aangevraagde subsidie. Voor een organisator met vrije prijs kan dit immers moeilijk realiseerbaar zijn.

4.1.4 Aandachtspunten

Een aantal aandachtspunten zijn belangrijk als je een advieskader bouwt:

- **Kwaliteit gaat boven kwantiteit:** je formuleert beter twee duidelijke, objectieve criteria, dan 10 vage en subjectieve criteria.
- De juiste criteria bestaan niet. Het is vooral belangrijk relevante **criteria te bepalen die een meerwaarde betekenen voor jouw gemeente of stad** en die aansluiten op het lokaal beleid (opgenomen in de strategische meerjarenplanning). Criteria moeten zich beperken en focussen op de lokale context. Wat voor de ene gemeente een relevant criterium is, is dit niet noodzakelijk ook voor de andere gemeente. Uitermate belangrijk is de motivering die je bij elk criterium geeft. **Waarom is dit criterium belangrijk binnen jouw gemeente?**
- Formuleer criteria die **voor langere tijd bruikbaar** zijn. Bijvoorbeeld: neem niet op in de criteria dat een bepaalde deelgemeente bij naam (omdat er in die deelgemeente een tekort is aan kinderopvang) een hogere prioriteit krijgt, maar formuleer het algemeen: bepaal dat aanvragen uit deelgemeenten waar het tekort hoger is dan het gemiddeld tekort aan kinderopvang in de gemeente een hogere prioriteit krijgen.
- Vermijd criteria waar elke organisator sowieso vanuit de regelgeving aan moet voldoen, bijvoorbeeld het feit of een organisator zich al dan niet laat begeleiden door pedagogische ondersteuningsorganisaties. Dergelijke criteria zullen immers **geen meerwaarde betekenen** voor het advies.
- Behalve in steden zal er sporadisch door een organisator om een opportuniteitsadvies gevraagd worden. Toch is het belangrijk dit kader klaar te hebben, zodat **elke aanvraag tot opportuniteitsadvies op dezelfde manier kan worden behandeld**, binnen de termijn van 30 kalenderdagen. Het kader opnieuw evalueren als de kinderopvangsituatie verandert is natuurlijk belangrijk.
- Niet elk criterium is even gemakkelijk na te streven voor elk **subsidieniveau**. Een advies moet dus ook rekening houden met de mogelijkheden van de organisator. Een organisator kan ook een vergunning vragen voor vergunde, maar niet gesubsidieerde plaatsen met vrije prijs. Wil je bijvoorbeeld inzetten op meer opvang voor specifieke doelgroepen (vb. in kwetsbare buurten inzetten op inkomensgerelateerde opvang)? Dan zal je er rekening mee moeten houden dat een organisator met vrije prijs, hier moeilijker op kan inspelen.
- Criteria zijn geen bijkomende vergunningsvoorwaarden. Een lokaal bestuur kan door het formuleren van bepaalde bezwaren of opmerkingen in het kader van een opportuniteitsadvies **geen bijkomende vergunningsvoorwaarden** opleggen, aangezien dat de exclusieve bevoegdheid is van de Vlaamse Regering.
- Een kinderopvanglandschap kan doorheen de jaren veranderen. Er kan bijvoorbeeld een organisator stoppen. Er kunnen subsidies voor inkomenstarief bijkomen naar aanleiding van een uitbreidingsronde, enzovoort. Het is dus ook een meerwaarde om de adviesprocedure en criteria **tijdig te evalueren en bij te sturen** door de jaren heen. Hiervoor is het LOK het ideale bespreekforum.

Verder moeten de criteria **transparant, objectief en relevant** zijn. M.a.w. het lokaal bestuur moet concreet maken wat het criterium precies inhoudt en op welke manier ze dit zal beoordelen. Het is bijvoorbeeld niet voldoende om als criterium 'ligging' te vermelden. Je moet duidelijk maken wat ligging in een wijk met een beperkt aanbod kinderopvang betekent en waarom die wijk al dan niet een hoge nood aan opvang kent. Het is daarbij belangrijk dat je duidelijk maakt op basis waarvan je wijken afbakent naar aanbod kinderopvang.

- Transparant wil zeggen dat het lokaal bestuur vooraf duidelijk maakt aan de hand van welke maatstaven het advies zal worden gegeven (bijvoorbeeld: ligging, aanbod, stedenbouwkundige aspecten ...). Het lokaal bestuur moet motiveren waarom het deze criteria gebruikt.
- Objectief: criteria mogen niet discriminerend zijn en moeten objectief de opportuniteit beoordelen. Een criterium mag dus niet omwille van subjectieve gronden leiden tot een negatief opportuniteitsadvies.
- Relevant wil zeggen dat de gebruikte criteria moeten oordelen over de vraag of het opportuun is op het voorziene adres een nieuwe kinderopvanglocatie (groepsopvang) op te richten of plaatsen uit te breiden. De gebruikte criteria voor het advies moeten ook aansluiten bij de strategische en operationele doelstellingen opgenomen in de meerjarenplanning van het lokaal bestuur.

4.2 Adviesprocedure

Eens je een kader hebt om advies te geven, moet dit ook beschikbaar zijn voor een organisator die advies wil vragen. Je maakt dus een adviesprocedure op die je deelt via de gemeentelijke website. Een adviesprocedure opmaken doe je zodat de adviesvrager goed weet hoe hij dit advies kan aanvragen en welke (administratieve) verwachtingen er zijn. Anderzijds doe je dit om transparant te zijn over de wijze waarop het advies tot stand komt.

Om tot een goede procedure te komen zijn twee sporen belangrijk:

- Puur praktisch: wat neem je op in de procedure en hoe gaat die er uitzien? M.a.w. wat moet de adviesvrager allemaal weten rond de aanvraag en totstandkoming van het advies?
- Welke stappen onderneem je vooraf aan de opmaak van de procedure?

4.2.1 Informatie voor de adviesvrager

Waarom?

Beschrijf kort de adviesrol van het lokaal bestuur bij een aanvraag voor een vergunning. Waarom geeft het lokaal bestuur advies? Vanuit welke visie en motivatie neemt het lokaal bestuur deze rol op? En wat kan dit advies betekenen voor de (startende) organisator?

Hoe maak je de beoordelingsprocedure bekend?

De adviesprocedure moet bekend zijn naar de buitenwereld toe. Geef ze dus zeker een plaats op de website en geef aan waar deze te vinden is.

Waar moet de aanvraag voor advies ingediend worden?

Maak duidelijk hoe de organisator de adviesaanvraag kan indienen bij het lokaal bestuur: bij wie moet deze ingediend worden en hoe (per e-mail, per post, per aangetekend schrijven,...) Via welk e-mail of postadres moet dit gebeuren? Welke gegevens verwacht je bij de aanvraag?

Het lokaal bestuur heeft 30 kalenderdagen om een advies te bezorgen aan de organisator. Dat is voldoende tijd, maar ook niet heel veel tijd. Wil je dus een gestroomlijnde procedure, dan is het goed om vooraf duidelijk aan te geven welke informatie je allemaal van de ondernemer verwacht.

Een ontvangstbevestiging?

Of een aanvraag al dan niet bij het lokaal bestuur terecht gekomen is kan belangrijke gevolgen hebben voor de voortgang van het dossier. Het lokaal bestuur voorziet dan ook best in een ontvangstbevestiging: verstuurt het lokaal bestuur een ontvangstbevestiging via mail? Verloopt het via aangetekend schrijven? En binnen welke termijn mag de organisator een ontvangstbevestiging verwachten?

Bij wie kan de organisator terecht voor vragen en meer informatie?

De kans is groot dat een (startende) organisator nog vragen heeft of bijkomende informatie wil over de procedure en de manier waarop het lokaal bestuur advies zal geven. Geef dus duidelijk aan bij wie en op welke manier de organisator kinderopvang terecht kan voor vragen hierover. Bijvoorbeeld: contacturen, contactgegevens, is er mogelijkheid om vragen te stellen op het LOK, wordt er een gesprek gepland met tussen de organisator en het lokaal bestuur, enzovoort.

Hoe komt het uiteindelijke advies tot stand?

Geef inzicht in de stappen de adviesvraag doorloopt binnen het lokaal bestuur. Hoe ziet een adviesprocedure eruit, van aanvraag tot advies?

a. Ontvangst van de aanvragen

Op welke manier verwacht het lokaal bestuur de adviesvraag?

Welke informatie moet bij de adviesvraag worden opgenomen?

Op welke manier bezorgt het lokaal bestuur een ontvangstbevestiging? Binnen welke termijn?

b. Kennismaking

Is er ruimte om kennis te maken? Is er bijvoorbeeld een kennismakingsgesprek voorzien tussen de ondernemer en het lokaal bestuur? Heeft de organisator de

mogelijkheid om het dossier toe te lichten? Is er een lokaal overleg waarop de aanvraag kan motiveren? Het is zeker een meerwaarde om in een persoonlijk contact een gesprek te voeren met de ondernemer. In een onderling gesprek kom je altijd meer te weten dan via schriftelijk verkeer.

c. Welk advies kan het lokaal bestuur geven?

Hoe zal het uiteindelijke opportuniteitsadvies eruit zien? Aan de adviesprocedure zullen ook het kader met de aandachtspunten moeten worden toegevoegd op basis waarvan het lokaal bestuur een gefundeerd advies zal geven. Het is belangrijk voor een organisator te weten waarom het lokaal bestuur deze criteria naar voor schuift. Een motivatie van het lokaal bestuur bij elk criterium toevoegen, is dus zeker wenselijk. Het is trouwens ook verplicht wanneer je het advies geeft je gebruikte criteria te motiveren.

Het Agentschap Opgroeien zal ook een formulier ter beschikking stellen, dat het lokaal bestuur vrijblijvend kan gebruiken om het advies in op te nemen.

d. Een advies formuleren

Welke stappen doorloopt het advies van aanvraag tot advies? En met welke timing?

Welke rol speelt de Dienst Ruimtelijk Ordening bij het advies (zie verder)?

Beschrijf de rol van het LOK tijdens deze procedure: op welke manier wordt het LOK betrokken? Wordt het LOK geïnformeerd over het advies dat lokaal bestuur geeft en in welke fase? Enkel ter kennisgeving of is er nog ruimte voor bespreking? (zie verder).

Het lokaal bestuur moet een procedure met hoorrecht voorzien voor de organisator om opmerkingen te formuleren bij het uitgebrachte advies. Welke plaats kent het hoorrecht in dit proces? (zie verder).

Door wie, hoe en wanneer zal het definitieve advies overgemaakt worden? Wie geeft het advies en heeft de opdracht en verantwoordelijkheid heeft om het advies op te maken conform de procedure en criteria tegen de gestelde deadline te bezorgen (vb. diensthoofd kinderopvang of college burgemeester en schepenen,...)? (zie verder).

e. Terugkoppeling:

Wanneer en in welke vorm mag de organisator het advies verwachten?

Het is belangrijk voor het vertrouwen in en het bewaken van de neutraliteit van een lokaal bestuur, dat het lokaal bestuur zo transparant mogelijk te werk gaat. Een organisator die weet hoe en waarom er op een bepaalde manier een advies gegeven werd, kan hier begrip voor opbrengen.

4.2.2 Intern denkwerk vooraf

Om een goede adviesprocedure op te kunnen maken, moet je dus vooraf nadenken over een aantal zaken:

1. Procedure voor hoorrecht

Het lokaal bestuur moet een procedure met hoorrecht voorzien voor de organisator om opmerkingen te formuleren bij het uitgebrachte advies. Het gaat hier om een recht om gehoord te worden, niet om een bezwaarprocedure.

Het hoorrecht is een onderdeel van het recht van verdediging en geeft de organisator de kans om de aanvraag toe te lichten en te reageren op het voorgestelde advies, vooraleer het definitieve advies tot stand komt. Voor een zinvolle uitoefening van dat recht wordt aangeraden een procedure te voorzien die rekening houdt met volgende elementen:

- De organisator moet op de hoogte zijn van de mogelijkheid om gehoord te worden.
- Het moet daarbij duidelijk zijn binnen welke termijn en op welke wijze de organisator dient aan te geven van dit recht gebruik te willen maken.
- Het is ook belangrijk om op te nemen door wie en hoe dit hoorrecht zal plaatsvinden.
- De regelgeving legt niet vast wie het antwoord moet bieden, het is dus aan het lokaal bestuur zelf om dit te bepalen. Een hoorrecht is wel pas betekenisvol als men gehoord wordt door de personen die beslissen over het advies. Geeft het College van Burgemeester en Schepenen bijvoorbeeld het advies, dan is het ook het College van Burgemeester en Schepenen die het de organisator hoort.

Het lokaal bestuur moet de organisator informeren over deze procedure uiterlijk op het moment dat het advies aan de organisator wordt bezorgd. Toch is het aangewezen om dit **hoorrecht reeds eerder in de procedure een plaats te geven**, zodat het lokaal bestuur en de organisator desgewenst het gesprek nog kunnen aangaan alvorens het advies meegestuurd wordt met de vergunningsaanvraag.

2. Samenwerking met dienst Ruimtelijke ordening

De dienst Ruimtelijke Ordening/Stedebouw maakt deel uit van het lokaal bestuur en is een **zeer belangrijke partner** bij de opmaak van een opportuniteitsadvies. Als een kinderopvang stedebouwkundig niet kan uitgebaat worden op die locatie, dan stopt het verhaal al meteen. Vandaar dat de dienst kinderopvang en de dienst ruimtelijk ordening elkaar van bij de start van een vergunningsaanvraag/adviesvraag moeten vinden.

Als een organisator in een bepaald pand opvang wil organiseren, dan moet de organisator bij de dienst Ruimtelijke Ordening/Stedenbouw navragen of het pand in aanmerking komt voor een vergunning, ondanks dat het omwille van de bestemming van het gebied in principe vergunbaar is. Daarnaast doet ook het college op voorstel van de omgevingsambtenaar vaak een 'opportuniteitstoets'. Is het opportuun voor de gemeente dat op die plek een woning of pand van functie verandert? Deze opportuniteitstoets gaat dan over mobiliteit, bereikbaarheid en parkeerbeleid binnen de gemeente.

Ga, in het kader van de opmaak van de adviesprocedure, dus in gesprek met dienst ruimtelijke ordening over de manier waarop jullie in de toekomst kunnen samenwerken en maak daar duidelijke afspraken over. Wie contacteert wie, op welke manier en wanneer in het proces? Hoe verhouden beide adviezen zich tot elkaar? En wordt er in de adviezen naar elkaars beslissingen verwezen?

Een goed advies is immers pas zinvol als het advies op het juiste moment komt. Je kan niet verwachten dat een organisator o.b.v. je advies nog een andere locatie gaat zoeken als er bijvoorbeeld reeds een pand is gekocht of de organisator al engagements voor een locatie is aangegaan.

3. Rol van het LOK

Een lokaal bestuur is verplicht om een LOK te hebben. Het is een adviesorgaan dat zowel gebruikers, lokale actoren, als het lokaal bestuur met elkaar in contact brengt, zodat een afgestemd kinderopvangaanbod binnen de gemeente tot stand kan komen. Het LOK brengt het aanbod, problemen met betrekking tot het aanbod, noden en sterktes van het aanbod in kaart vanuit de verschillende perspectieven van de actoren betrokken in dit overleg.

Een dergelijke constructieve basis maakt dat informatie over kinderopvang gebundeld kan worden en dat de gedragenheid van beslissingen die kaderen binnen het kinderopvangbeleid door de actoren zelf vergroot wordt, waardoor de adviesrol van lokale bestuur versterkt wordt.

De criteria en procedure komen best in samenwerking met de sector tot stand. Een goede samenwerking tussen het lokaal bestuur en de organisatoren kinderopvang geeft je als regisseur een draagvlak. Voor de opmaak van de procedure en de criteria moet het lokaal bestuur het Lokaal Overleg Kinderopvang raadplegen voor advies en de procedure en criteria moeten op voorhand kenbaar zijn bij de organisatoren en voor iedereen publiek raadpleegbaar zijn. Als er geen Lokaal Overleg Kinderopvang is in een gemeente, of als er geen advies gevraagd werd door het lokaal bestuur over de procedure en de criteria, kan het lokaal bestuur geen (opportuniteits)advies verlenen. Denk daarom als lokaal bestuur vooraf goed na over de rol van het LOK en omschrijf dit ook zo duidelijk mogelijk.

Het advies dat het LOK geeft is niet bindend. Een lokaal bestuur dient enkel het LOK te raadplegen over het kader en de procedure, maar beslist uiteindelijk zelf hoe het omgaat met het advies van het LOK.

Samenwerking tussen kinderopvangvoorzieningen biedt ook voordelen voor ouders, zoals een goede afstemming van het aanbod (openingsuren, vakantiedagen enz.) tussen kinderopvangvoorzieningen of een vlotte doorverwijzing van ouders naar kinderopvangvoorzieningen bij schaarste van het aanbod.

Een goede samenwerking start met goede afspraken. VVSG, SOM, UnieKO en de Federatie Kinderopvang zetten daarom een aantal van die afspraken op papier en goten die afspraken in een [lokale engagementsverklaring](#). Hiermee kan je lokaal aan de slag op het lokaal overleg kinderopvang of elke andere vorm van samenwerking tussen kinderopvang en lokaal bestuur.

4. Rol van de gemeenteraad

Het feit dat de criteria ergens formeel worden vastgelegd, en niet zomaar uit de lucht komen vallen is een belangrijk gegeven om te kunnen spreken van een zorgvuldig tot stand gekomen advies. Wanneer de criteria en procedure bepaald zijn is het daarom belangrijk deze werkwijze te formaliseren. Hoewel het Agentschap Opgroeien zelf geen regels hierrond vastlegt, is het belangrijk om de criteria en de beoordelingsprocedure te laten bekrachtigen op de gemeenteraad. Je legt de spelregels dus vast in een gemeentereglement.

Een gemeentelijk reglement opstellen behoort tot de bevoegdheid van de gemeenteraad: de gemeenteraad bepaalt het beleid van de gemeente en kan daarvoor algemene regels vaststellen (zie decreet Lokaal Bestuur, art. 40, §2 en §3).

Het feit dat de criteria en procedure voor langere tijd worden vastgelegd in een gemeenteraadsbeslissing of reglement, maakt dat de werkwijze kan worden gecommuniceerd binnen de gemeente. Zo is het ook duidelijk voor starters welke prioriteiten kinderopvang de gemeente vooropgesteld. Dit geeft je als lokaal bestuur bovendien meer ruimte om binnen een beperkte tijdspanne, een goed advies af te kunnen leveren. Het uiteindelijke advies van het lokaal bestuur hoeft immers niet meer geagendeerd te worden op de gemeenteraad. Het is een toepassing van dit gemeentelijk reglement.

In de gemeenteraadsbeslissing wordt best ook vastgelegd wie in de toekomst de bevoegdheid krijgt om adviezen over de opportuniteit van kinderopvang te formuleren.

De gemeenteraad kan de toepassing het reglement delegeren aan het college van burgemeester en schepenen, het college kan op zijn beurt bij reglement de uitoefening van bepaalde bevoegdheden toevertrouwen aan de algemeen directeur en de algemeen directeur kan delegeren aan andere personeelsleden van de gemeente of het OCMW (vb. diensthoofd Kinderopvang).

Opgelet: een reglement geldt pas van zodra je het bekend hebt maakt aan derden (vb. op de website).

5 Meer informatie

Lees hier [het wijzigingsbesluit](#).

Lees hier [de nota bij het wijzigingsbesluit](#).

Vragen? Sofie.delcourt@vvsg.be